

IVAN KRAUS

PŘÍBALOVÉ LETÁKY

■ garamond

Příbalové letáky

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.garamond.cz

www.albatrosmedia.cz

■ **garamond**

Ivan Kraus

Příbalové letáky – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

IVAN KRAUS

PŘÍBALOVÉ LETÁKY

■ garamond

NÁVOD

K čemu se přípravek užívá

Proti předávkování četbou denního tisku – zejména černé kroniky nebo víkendových příloh. Proti psychickým následkům z toho plynoucím, také způsobeným nemírným sledováním negativních televizních či rozhlasových zpráv a sociálních sítí.

Produkt pomáhá odstranit návaly špatné nálady a tlumí skepsi.

Zároveň pomáhá obnovit denní aktivitu a prohlubuje spánek.

Jak se užívá

Doporučuje se jedna dávka denně. Před jídlem, při jídle, po jídle nebo před spaním. Nejvyšší jednotlivá dávka není stanovena. Nedoporučuje se užít víc než 6 dávek během 24 hodin.

Pokud jste užili vyšší dávku a způsobili si tím vnitřní neklid, podráždění nebo rozčilení, stačí prostředek na určitou dobu vynechat. Pokud jste naopak užili nižší dávku, můžete následnou dávku zdvojnásobit.

Vzájemné působení s dalšími přípravky

Neužívejte přípravek dlouhodobě společně s léky na nespavost, sníženou vnímavost, nebo pokud máte problém s alkoholem.

Pokud se vás týká některý z výše uvedených bodů, upozorněte na to před zahájením léčby svého knihkupce nebo lékaře.

Zvláštní opatrnost je zapotřebí u pacientů se závažným poškozením vnímání, při chronické melancholii, akutní psychóze, při alergiích na zlehčování faktů, na ironii, parodii nebo na zjevné zobecňování a na povrchní generalizace.

Možné nežádoucí účinky:

neklid

problémy s dýcháním

bolesti hlavy

nespavost

bušení srdce

agresivita.

Uvedené účinky byly zjištěny jen u jednoho uživatele z padesáti tisíc.

Jak léčivo uchovávat

Při pokojové teplotě. Mimo dosah dětí.

Likvidace

Přípravek se nesmí vyhazovat do odpadních vod nebo domácího odpadu.

Odstraňuje se bezpečným odvozem do antikvariátu.

AŤ ŽIJE FRANCIE!

PŮZOR NA PIRÁTY!

Když jsme se z francouzských televizních zpráv dozvěděli, že na francouzské dálnici přepadají piráti cestující, rozhodli jsme se, že se na cestu dobře připravíme.

Šperky žena našťestí nenosí, ale bylo třeba uložit někam peníze a doklady. Už týden před cestou mi žena našila do saka tajné kapsy. Uložil jsem do nich pasy, občanské průkazy a peněženku. Pak jsem si sako zkusil.

„Jsi moc hranatý,“ řekla, když si mne prohlédla.

Podíval jsem se do zrcadla a zjistil jsem, že má pravdu. Vypadal jsem jako unavený robot. Nehledě k tomu, že bylo hor-ko a já bych byl široko daleko jediný, kdo by měl na sobě sako. Tím bych byl nápadný. A protože dnešní piráti nejsou žádní tupci, určitě by se na mne hned vrhli. Můj nápad dát si věci do bot a obléci si vysoké kožené boty, také nevyšel. Zjistil jsem, že nemohu dobře chodit.

Skočila do obchodu a vrátila se s opaskem, do kterého je možno peníze uložit. Namítl jsem, že je to sice věc praktická, ale jen v míru. Moderní piráty nelze podceňovat. Výrobek určitě znají z webu, kde je na něj velká reklama. Doprava zdarma. Kdo koupí takových opasků víc – dostane dokonce slevu.

„Nedivil bych se, kdyby si ukradené peníze piráti sami skrývali v takovém pásku.“

Uznala, že na to nemyslela. Řešení jsme zavrhli.

Z dalších předmětů, které měly sloužit jako úkryt, jsme postupně vyloučili tyto:

pánský klobouk (padal mi do očí),
 dámskou paruku (nedostatečný objem),
 zimní kabáty (v létě nápadné),
 náhradní pneumatiku (mohli by nám vzít auto),
 prostor v tranzistorovém rádiu (stejný důvod),
 dvojí dno v kufru (totéž),
 prázdnou bonboniéru (nepravděpodobná váha),
 úkryty ve spodním prádle (osobní důvody).

Nakonec dostala jiný nápad. Našila mi speciální kapsy do košile do podpaždí. Tak jsem vypadal nenápadně a mohl jsem si kdykoli pro peníze nebo doklad sáhnout. Byl jsem s tímto opatřením spokojen. Ale jen do chvíle, než jsme si uvědomili, že dva lidé bez příručních zavazadel mohou být pirátům pěkně podezřelí.

„Když zjistíš, že nemáme žádnou tašku, hned nás prohlédnou.“

Bylo jasné, že tak bychom byli ze všech přepadených ti nejpodzřelejší. Kromě toho bychom piráty rozčílili, kdyby u nás nic nenašli. Proto jsme se rozhodli, že si vezmeme na cestu starší věci, které můžeme postrádat. V nejhorším případě nám vezmou jen příruční tašky a zase odjedou.

Pak mne ale napadlo, že bychom byli velmi nápadní, kdybychom neměli žádný doklad. Po krátké úvaze jsem se rozhodl obětovat řidičský průkaz.

„Co blázníš, stačí fotokopie,“ namítla.

„Nestačí, musíme mít taky nějaký originální dokument.“

„Když ti ukradnou průkaz, budeš muset běhat po úřadech a shánět nový.“

„Rád se proběhnu, jen když budu živý.“

Při volbě zavazadel se rozhodla pro starou kabelku. Vložila do ní ještě starší peněženku. Protože jsem takovou peněženku neměl, vydali jsme se ji koupit.

„Nemusí být drahá, je jen pro piráty,“ vysvětlovala žena prodavače.

„Mlč, proboha – copak víš, co dělá její manžel?“ syčel jsem na ženu.

Lacinou peněženku jsme také vyloučili jako nevhodnou. Žena si koupila lepší – koženou.

Když jsem zjistil, že má peněženka je horší kvality než ta, kterou jsme koupili vlastně pirátům, rozhodl jsem se, že si ji s nimi případně vyměním a dám jim tu horší. Těšilo mne, že jsem tak díky pirátům získal peněženku, jakou bych si sám nekoupil.

Na okamžik mi byli docela sympatičtí.

Horší to bylo s penězi. Chtěla nechat pro piráty ve své peněžence jen padesát franků. Když jsem jí vysvětlil, že je to na tak dlouhou cestu nepravděpodobná suma, zvýšila vklad na sto.

„To nám mají věřit, že jedeme na cestu se sto franky?“

„Máme i šeky a kredit karty,“ namítla.

Když uviděla, jak se tvářím, uhodila se do čela, protože si uvědomila, že by i šeky a karty lupiči mohli hledat. Nakonec přidala dalších sto franků.

Já jsem byl opatrnější a prozíravější. Připravil jsem si na cestu tři sta franků. A nějaké dolary, pro případ, že by lupiči měli něco proti francouzské měně.

Pak jsme se mohli vydat na cestu.

Byla klidná.

Po pirátech nebylo ani stopy.

Zato doma nás čekalo překvapení.

Bez sebemenšího varování nás přepadli příbuzní.

VLADIMÍROVŮ DŮBRODRUŽSTVÍ

Náš přítel Vladimír je ruský kouzelník. Přilétá do Paříže z Petrohradu. Protože žije mnoho let v zemi, kde vše patří všem, až na ty, na které se nedostalo a k nimž patří, nahrazuje si léta nedostatku. Rád si občas dopřeje něco, o čem mohl jen snít. Nepodniká nic zbrkle nebo neuváženě. Když se rozhodne, že si něco opatří, prostuduje nejprve pečlivě řadu prospektů a příruček a porovná tentýž výrobek různých značek. Potom se věnuje studiu technických parametrů a výkonu předmětu a zkoumá jeho spolehlivost a také životnost. Zajímá ho i síť obchodních zástupců včetně adres opraven, stejně jako délka záruky.

Je přesvědčen o tom, že „nejsme tak bohatí, abychom mohli kupovat levné věci“, a tímto pravidlem se řídí. Kupuje raději drahé a očekává za své peníze skutečnou kvalitu.

Když se rozhodl, že si opatří nové lakýrky pro svůj výstup na jevišti, zamítl hned výrobce levných bot, jako je Baťa.

„Nebudu přece vyhazovat peníze za laciné boty, které se hned zničí!“

Koupil si kvalitní boty proslulé značky Valentino. Obuv za několik set franků udržoval pečlivě, jak mu poradili odborníci v obchodě. Po každém použití je natíral speciálním přípravkem, aby si uchovaly pružnost a lesk. Dodržoval nejen

množství krému, ale i metodu nátěru. Když boty naleštil jemným textilem (podle doporučení), zabalil je do zvláštní látky a pak je uložil do speciálního obalu.

Po čtrnácti dnech se však stalo něco nemilého. Na jedné botě se objevila rýha.

Toho večera zůstal v divadle i po představení, aby botu důkladně ošetřil. Brzy se však na povrchu boty objevily další faldy. Vladimír spěchal do divadla už hodinu před představením a věnoval se botám. Když se ukázalo, že to není nic platné, navštívil s botami obchod.

Usměvavá slečna usoudila, že problém bude způsoben ruským deštěm nebo sněhem. Když jí Vladimír sdělil, že používá boty jen v Paříži, a to jen na jevišti, pokrčila rameny. Vzala však boty zpátky a nabídla mu jiné. Byly sice o něco dražší, ale vydržely v původním stavu o dva týdny déle. Pak se zase zkrabatily, takže vypadaly jako kavkazské pohoří.

Rozčarovaný Vladimír navštívil znovu obchod na Champs-Élysées, aby si promluvil s majitelem. Francouzský obchodník si pečlivě boty prohlédl a vyslovil diagnózu: závadu způsobila s největší pravděpodobností klimatizace v divadelní šatně.

Rozzlobený Vladimír řekl, že tak drahé boty by musely zůstat hladké i na Sibiři. Majitel noblesního obchodu považoval poznámku za poněkud nedecentní a slovansky brutální, a ukončil proto konverzaci. Uražená pokladní pak vrátila znechuceně Vladimírovi peníze.

Zážitek s botami však zvýšil Vladimírovu ostražitost. Prohlásil, že vidí, že i v kapitalismu se může člověk splést. Na příští nákup se připravil ještě pečlivěji.

Rozhodl se, že si koupí fax. Když však zjistil, že vychvalované francouzské výrobky jsou francouzské jen na povrchu

a uvnitř se pyšní nápisem MADE IN KOREA nebo MADE IN TAIWAN, koupil si raději výsledek poctivé práce německých rukou – výrobek světoznámé značky SIEMENS.

Jakmile přístroj koupil, vyzkoušel ho. Potom poslal zprávu o nákupu svému příteli – žonglérovi Olegovi. Ten mu obratem radostně sdělil, že si právě pořídil sice dost drahý, ale velice kvalitní turistický ruksak.

A hodlá si ještě koupit nepromokavý stan.

Vladimír mu faxem značky SIEMENS poblahopřál k nákupu, jak je mezi ruskými přáteli zvykem.

V další zprávě ale ohlásil Oleg Vladimírovi smutnou zprávu: jeho nový ruksak světoznámé značky ADIDAS mu na letišti spadl nečekaně na zem. Na ramenou mu zůstala viset jen ucha zavazadla. Olegova informace končila plamennou výzvou k Matce Bohorodičce. Přál si, aby ztrestala firmu ADIDAS a smetla ji ze země zemětřesením.

V poslední zprávě sdělil Oleg příteli, že mu do drahého a zaručeně nepromokavého stanu značky PUMA při prvním výletě do ruského lesa napršelo. Protože ostatní výletníci měli stany ruské a suché, proklel Oleg všechny Němce a připomněl Vladimírovi, že to jsou potomci bývalých fašistů, kteří kdysi napadli Matičku Rus.

Vladimír se nějaký čas vyhýbal pařížským obchodům.

Jednoho dne však neodolal a splnil si velký sen: koupil si slavné a velmi drahé švýcarské hodinky OMEGA. Vrátil se s nimi do Petrohradu, kde uspořádal večírek s pohoštěním, na který pozval své přátele. Místní básníci, herci, malíři i pěvci se přišli na slavné hodinky podívat. Vladimír jim ochotně zarecitoval celý návod v ruštině. Hosté hleděli na slavný výrobek a nešetřili obdivem.

Osud však na sebe nenechal dlouho čekat.

Jednoho dne Vladimír zjistil, že hodinky nemůže svléknout z ruky. Když překonal šok, dal se do boje. Podařilo se mu najít zkušeného ruského hodináře.

Anton Pavlovič byl už starý muž, jehož otec už před revolucí opravoval hodiny pro cara.

Když uviděl hodinky, rozplakal se dojetím. Musel se napít vodky. Protože šlo o opravu tak vzácných hodinek, přizval hodinář k závažné operaci ještě dalšího odborníka, Nikitiče, který se netajil tím, že přežil díky své dovednosti i gulag, kde opravoval hodinky dozorcům.

Zdrcený Vladimír se zklamání hned nezbavil. Když se trochu vzpamatoval, poslal zprávu do Švýcarska.

Firma odpověděla a laskavě ho žádala, aby hodinky poslal – na její náklady – zpátky do Curychu.

Za několik týdnů přišly opravené zpátky. Se zdvořilou omluvou a s plnicím perem.

To byl dárek podniku, jako pozornost.

Vladimírovo štěstí ale stejně netrvalo dlouho. Jednoho dne hodinky oznámily svému nositeli, že je třiatřicátého června. Vladimírovo zklamání bylo tentokrát tak velké, že načas přestal jíst. Nebýt jeho věrné ženy Iriny, která mu připomínala, že je ze statečné ruské rodiny, jejíž členové přežili i obléhání Stalingradu a vystěhování na Sibiř, málem by novou poruchu hodinek nepřežil.

Po celé hodiny zíral na hodinové ručičky. Vlastníma ručičkami se přitom držel za hlavu.

Když se trochu vzpamatoval z šoku, který mu připravil „kapitalistický ráj“, požádal mne o pomoc.

Zatelefonovali jsme do Švýcarska. Po celé řadě omluv jsme se dozvěděli, že Vladimír je bohužel jedním z šesti tisícin procenta zákazníků, jejichž výrobky nevysvětlitelně selhaly.

Když se opravené hodinky opět vrátily, byl v balíčku i dárek – stříbrná tužka.

Dojatý Vladimír mi ji daroval za to, že jsem mu pomáhal s dopisem firmě. Jeho důvěra v přednosti kapitalismu a volného trhu byla však už otřesena.

Dokonce do tak značné míry, že jsem se rozhodl nebrat mu naději.

A zatajil jsem mu, že i darovaná tužka přestala brzy fungovat.

VELMI OSOBNÍ

Když nám pošta doručila elegantní obálku ve zlatém rámečku a s poznámkou „TRÈS PERSONNEL“ (velmi osobní), byli jsme zvědaví, co obsahuje. Psal nám pan Magnier, nový poradce v naší bance. Sděloval nám, že doufá, že bude moci ještě lépe rozvinout svou službu, a žádal nás, abychom ABSOLUMENT (absolutně) neváhali ho kontaktovat a udělali si s ním UN RENDEZ VOUS.

Navštívili jsme banku.

Pan Magnier nás zavedl do své kanceláře a přikázal dívce za okénkem pro zákazníky, aby nepouštěla nikoho dovnitř, protože má jednání, které je TRÈS INDIVIDUEL (velice individuální), a nepřeje si být rušen. Ukázalo se, že pan Magnier je muž, který je nejen bezvadně oblečen, ale má i naprosto vybrané chování, jakým se dnes vyznačují mladí bankovní odborníci.

Proto se nejprve zeptal, jak je ve Francii zvykem, jak se nám daří. Řekli jsme, že dobře. Protože ale víme, co se ve Francii sluší a patří, nešel jsem hned, jako nějaký hrubec,

k věci a také jsem se zeptal, nejen jak se vede jemu, ale i jak se vede jeho paní. Když se ukázalo, že se daří nejen mně a mé paní, ale také panu Magnierovi a jeho choti, byli jsme velice potěšeni a v té radostné atmosféře jsme mohli zvolna přistoupit k jednání.

Pan Magnier nás upozornil, že jako cizinci žijící ve Francii máme celou řadu výhod, které bychom měli využít. Právě, že má UN GRAND PLAISIR (velké potěšení) mne informovat o tom, že si jako cizí státní příslušníci můžeme uložit peníze velmi výhodným způsobem. Zeptal jsem se, v čem spočívá zmíněná výhoda.

„CHER MONSIEUR (drahý pane),“ řekl pan Magnier, „dostane se vám výhody, že na rozdíl od zdejších občanů nebudete muset platit z úspor daně.“ Pak se mne po zdvořilé malé pauze zeptal, zda jsem téhož mínění, jako je on, že je to velice výhodná příležitost. Byl jsem téhož názoru jako pan Magnier, který byl zjevně potěšen tím, jak dobře si rozumíme. Zeptal jsem se jen pro jistotu, zda tato výjimka určitě platí. Pan Magnier mne ujistil, že samozřejmě, protože existuje LOI EXTRAORDINAIRE (zvláštní nařízení), takže je ABSOLUMENT zajištěna. Zároveň mne ujistil, že se nemusíme o nic starat, protože banka pošle na konci období přesné vyúčtování.

Byli jsme spokojeni a podepsali jsme formuláře zlatým perem, které nám pan Magnier dal laskavě (AIMABLEMENT) k dispozici.

Koncem roku jsme dostali od pana Magniera dopis s nápisem TRÈS PRIVÉ (velmi soukromé), v němž nám sděloval výši úspor a ujišťoval nás, že je nám kdykoli opětně k službám. Potěšeni tím, jak transakce dobře probíhá, rozhodli jsme se, že jakmile ušetříme nějaké peníze, uložíme je stejným způsobem.

Za nějaký čas nám přišel další dopis s poznámkou velmi důvěrné (TRÈS CONFIDENTIEL).

Nejprve jsme poněkud váhali, zda obálku smíme vůbec otevřít, když je psaní tak důvěrné, ale když jsme se přesvědčili o tom, že dopis je skutečně adresován nám, udělali jsme to. Pan Magnier psal, že má velké potěšení (UN GRAND PLAISIR) oznámit nám, že doba platnosti právě uplynula, částka vzrostla o 7 procent a že nám k tomuto výsledku gratuluje.

Na konci dopisu byl dodatek, v němž se drobným písmem zmiňoval o tom, že daň z úspor za minulý rok je poněkud vyšší než zmíněná částka, a zdvořile nás žádal, abychom laskavě vyrovnali nedoplatek několika set franků.

Hned druhý den jsem běžel do banky.

Zastihl jsem pana Magniera v jeho kanceláři. Tentokrát se mne neptal, jak se mi daří, protože viděl, jak jsem rozčilený, a všiml si, že se neptám, jak se daří jemu a jeho paní. Pochoopil, že jako každý cizinec v takové situaci zapomínám na francouzské způsoby. Ukázal jsem mu dopis a zeptal jsem se ho, co to má znamenat.

Pan Magnier hluboce vzdychl, řekl, že lituje a že chápe mé pocity, ale že se nedá nic dělat, protože nařízení o výhodě pro cizince bylo během roku zrušeno. Pak pravil, že on něco takového, samozřejmě jen důvěrně mezi námi (EN CONFIDANCE), považuje za velmi politováníhodné. A zcela mezi námi – tedy TRÈS ENTRE NOUS – mi může říci, že je to sviňárna neboli SALOPERIE.

Když jsem protestoval, že mám platný doklad, řekl, že to není nic platné, protože ve Francii se mění zákony a nařízení s příchodem každé nové vlády. Potom zvýšeným hlasem vzpomínal na to, jak sám prodělal za Mitterranda, jeho žena za Giscarda, otec za Pompidoua a tchán za de Gaulla.

„A co má v téhle zemi člověk tedy dělat?“ ptal jsem se rozzlobeně.

Pan Magnier mne požádal o strpení, vyšel na chodbu a rozhlédl se kolem sebe.

Když zjistil, že vzduch je čistý, zavřel dveře kanceláře, naklonil se ke mně a pošeptal mi řešení: „Dejte peníze do Švýcarska!“

ÚPADEK

Večer, cestou domů, objevila žena na chodníku mezi vyhozenými předměty dvířka ke kuchyňské skříňce. Rozhodla se, že je vyměníme za naše, která už ne fungovala. Doma na světle jsme ale zjistili, že dvířka mají ulomenou kolejničku, bez které se nedají použít.

Vzal jsem baterku a šel jsem věc znovu vyhodit.

Sotva jsem se octl na chodníku, zaslechl jsem, jak někdo ve tmě funí. Po chvilce se ze tmy vynořil soused, pan Leblanc. Vlekl na hromadu velkou matraci. Řekl, že ji také vrací. Prý je to už třetí matrace, kterou tenhle měsíc nese zpátky na chodník.

„Jedna byla na několika místech propálená od cigaret. Druhá měla bodnou ránu nožem.“

„Jakou vadu má tahle?“

„Je prostřelená.“

„To je neuvěřitelné,“ řekl jsem.

„Lidi jsou dnes hrozně bezohlední,“ povzdychl si, když si posvítíl baterkou na starou televizi.

„Ta funguje,“ ozvalo se nablízku.

Ze tmy se vynořil další soused – pan Dupont z přízemí.

„Proč jste si ji nevzal, když funguje?“

„Má ukroucený zvukový knoflík,“ vysvětlil pan Leblanc.

„Nedal by se opatřit?“ zeptal jsem se.

„Nevšiml jste si, že většina televizorů na chodníku má tuhle vadu?“ zasmál se ironicky.

Přiznal jsem, že nebývám na chodníku tak často, a nemám proto dosud dobrý přehled.

Soused mne poučil.

Viděl i televizory, které měly v obrazovce díru s obrysem boty.

Napadlo mne, že to třeba souvisí s poklesem kvality televizních programů. Nesouhlasil. Viděl i jiné poškozené předměty. Prokopnuté sporáky a rozšlápnuté gramofony. Leblanc měl podobnou zkušenost.

Časy, kdy se lidé zbavovali věcí, které už nepotřebovali, a zanechávali je na ulici v použitelném stavu svým spoluobčanům, jsou nenávratně pryč.

„Sobectví proniklo až na chodník,“ povzdychl si zhluboka pan Dupont, když se díval pod starý polštář.

Pod polštářem byl pár polobotek. Byly celé od barvy.

„Dnešní lidi jsou nepřející,“ pravil pan Leblanc, když položil zpátky na hromadu svetr s utrženým rukávem.

Pan Dupont si povzdychl, že taková je doba.

„Za mého mládí se dala najít na ulici spousta použitelných věcí,“ zasní se, když zavíral odřenou ledničku s nápisem FRANCII FRANCOUZŮM.

Pan Dupont se opřel o nalomený stojací věšák a vzpomněl si na dobu studií. Tenkrát vůbec nekupoval deštníky! Všecky fungovaly.

Pan Leblanc odložil klobouk propálený na několika místech od cigaret a trochu se zasní. Přiznal, že na chodníku

poznal před lety i svou manželku. Byl to nezapomenutelný moment – protože spolu našli příbory pro pět osob.

„Tenkrát byla na chodníku ještě úroveň,“ povzdychl si pan Dupont.

„Měli jsme reputaci,“ pravil pan Leblanc, když znechuceně odstrčil africký buben polepený pohlednicemi ze Senegalu.

„Za de Gaulla si člověk mohl vybrat nejen matraci, ale i polštáře,“ zabručel pan Dupont.

„Dvě ze tří vyhozených ledniček perfektně fungovaly. Protože tenkrát je vyráběli Francouzi,“ dodal Leblanc.

Pan Dupont si prohlédl záclonu s čínskými znaky. Když zjistil, že je poškozená, položil ji zpátky na ohořelý sporák a projevil obavu o stav Francie. Podíval se na arabský nápis na roztrženém tričku a pravil, že budoucnost národa vidí dost černě.

Pan Leblanc prohledal důkladně papírovou krabici, a když v ní nenašel ani jeden použitelný hřebík, obvinil přistěhovalce z Afriky nejen z lajdácké výroby předmětů, ale i ze způsobu použití.

Cítil jsem, že bych měl sběratelům nabídnout nějaké optimistické řešení.

Předložil jsem jim proto návrh, jak bývá ve Francii zvykem – formou zdvořilé a nezávazné otázky: „Nebylo by lepší dělit odpadky na domácí a cizí?“

Hluboké mlčení, které následovalo, nevypadalo jako souhlas.

Mělo však význam.

Pochopil jsem, že cizinec se má vždy chovat rozumně. Proto nemá domácí občané v debatě o budoucnosti vlasti rušit.

PRAVDIVÉ PŮZADÍ NAPOLEONSKÝCH VÁLEK

(esej)

Považuji za nezbytné zmínit se o tom, že veškeré citáty jmenovaných postav, které jsem použil, jsou skutečné. Nevylučuji, že to možná byly právě tyto výroky, které mne vedly k napsání následného textu. To ostatní je obvyklý návyk škrabala, který se chce při psaní také sám trochu bavit.

Po mnoha letech strávených ve Francii a pečlivém prostudování množství materiálů se mi podařilo konečně dokončit tuto práci. Rád bych tím trochu přispěl k osvětlení historických událostí. Nezabýval jsem se ale tématem tradičním způsobem jen proto, abych nenosil dříví do lesa. Či jak říká můj přítel historik a archeolog – „abych zanášel papírem knihovnu“.

Pokud se můj pohled bude někomu jevit jako příliš netradiční, odkazuji ho na Mistra Čuanga, jenž na otázku Mistra Huie, jak může vědět, co se líbí rybám, když sám není ryba, odpověděl: „*Ty nejsi já, takže jak můžeš vědět, že já nevím, co se líbí rybám?*“

Jedním z prvních Napoleonových opatření, jimiž si získal národní podporu, bylo zavedení striktního pořádkového systému. Měl zabránit porevolučnímu chaosu ve francouzském stravování. Každý Francouz získal právo na předkrm, hlavní jídlo, zákusek a sýr nebo ovoce.

K pochopení situace se musíme nejprve zmínit o francouzských filozofech, jejichž liberální ideje předcházely revoluci. Voltaire napadal rozmařilou kuchyni a obžerství kněží a šlechty. Diderot žádal stejná práva pro občana před soudem jako u jídla. Rousseau požadoval nejen účast lidu na vládě, ale i právo vařit po svém.

„Není nevinný král. Každý král je rebel, uzurpátor a přejídá se na úkor lidu!“ zvolal Saint Just na jaře roku 1793, po polední přestávce Konventu, když se revolucionáři vrátili z blízké restaurace.

Situace lidu před revolucí byla neutěšená. Rolníkům prikazoval zákon poplatky za mlýn, kamna a vinný lis, ale zároveň jim zakazoval lov v panských lesích. Tyto poměry měly neblahý vliv na venkovskou kuchyni. Naproti tomu buržoazní kuchyně církve a šlechty hýřila množstvím chodů a kvalitním vínem. Situaci nejlépe charakterizuje pochod osmi tisíc žen ke královskému paláci 12. října 1789. Když protestovaly proti nedostatku chleba, zeptala se královna Marie Antoinetta svého kuchaře: *„Tak proč nejedí koláče?“*

Revoluce byla logicky obdobím, kdy se to ve Francii začalo *pěkně vařit*. Všeobecná fakta jsou známa, ale v širokém povědomí chybí informace o tom, že slavná deklarace lidských práv obsahovala v prvním návrhu také bod o stravování, který nebyl do konečné verze zařazen. O jeho vypuštění se zasedl Marat, který měl žlučnickovou dietu.

Bod zněl prý takto: *Svoboda výběru a tvorby jídla. Každý občan může svobodně vyjádřit svůj názor na kvalitu pokrmu. Má právo rozhodnout, co bude vařit, smažit, péci, dusit a jinak připravovat. Má nezadatelné právo i na to, co chce a co nechce jíst, stejně jako právo na přerušování jakékoliv práce, fyzické i duševní, pokud má hlad.*

V této souvislosti stojí za to citovat z projevu Dantona, o němž bylo známo, že holdoval uzeninám a těžkým vínům.

„Přišel čas říci lidu, že je třeba se na nepřítelé vrhnout masově.“

Danton mířil na nepřítelé revoluce. Tím byla i královna Marie Antoinetta. Tato Rakušanka, kterou revolucionáři i lid označovali za „upíra Francie“ a „agentku ciziny“, byla obviněna

ze spolupráce se zahraničním nepřitelem. Podle svědectví francouzské komorné, občanky Demongeotové, byla *ve stálém styku s rakouskými kuchaři*. Krom toho se hanlivě vyjadřovala o francouzské kuchyni. Dokonce nutila dvorního šéfkuchaře, aby jí tajně smažil *vídeňský řízek (Wiener Schnitzel)*.

Dalšími nepřáteli revoluce byli girondisté. Ti hájili své zájmy, pokud šlo o export červeného bordeaux. Na tajném zasedání, když *odmítli snížit domácí ceny vína a trvali na kvalitě kategorie „grand cru“ i pro export*, odhalili Danton s Robespierrem jejich spiknutí, za které girondisté zaplatili životem.

Následné období bychom mohli nazvat obdobím kulinárního teroru. Toto období bylo poznamenáno problémy s dodávkami potravin a mouky. Není proto divu, že impulzem ke svržení Dantona a jeho druhů byl jeho výrok o tom, že *„co si kdo uvaří, to si taky sní“*.

Prohlášení bylo určeno šlechtě, ale podezíravý Robespierre si je vyložil jako útok na revoluci. Sebevědomý Danton reagoval na varování o nebezpečí, které hrozí od Robespierrea, takto: *„Kdybych předpokládal, že něco takového skutečně zamýšlí, snědl bych mu vnitřnosti...“*

Tato věta měla za následek, že Danton byl Robespierrem obviněn ze sklonů ke kanibalismu.

Také neopatrný výrok Héberta o tom, *„co má zůstat pod pokličkou“*, si Robespierre, který poněkud postrádal smysl pro humor, vyložil jako nedůvěru v revoluci. Hébert a jeho druzi byli obviněni ze spiknutí a rovněž popraveni.

Je pravda, že Robespierre také riskoval, když žádal, ať se *„spiklenci uvaří ve vlastní šťávě“*, ale byl natolik dobrý taktik, že strávil celé odpoledne v revolučním výboru vysvětlováním této metafory.

V souvislosti s obdobím kulinárního teroru stojí rovněž za zmínku, že Marata zavraždila Charlotte Cordayová, která ho probodla *kuchyňským nožem na maso (couteau à découper)*.

Nakonec se ani sám Robespierre neubráníl teroru, který rozpoutal. K jeho odsouzení stačilo, aby na něj neznámý občan napsal udání revolučnímu výboru, že v hostinci neda-leko Notre Dame odmítl polévku s poznámkou, že „*je nesla-ná a nemastná jako vývoj revoluce*“.

Vraťme se však k Napoleonovi.

Po zavedení pořádkového systému využil italských tažení k částečnému obohacení francouzské kuchyně. Někteří his-torici hovoří o „*těstovinovém sepětí*“. Mají na mysli císařovy sympatie pro špagety, nudle a makarony. Avšak Napoleono-vým hlavním cílem bylo rozšířit novou francouzskou kuchy-ni a pozdvihnout úroveň stolování v celé Evropě. Toužil po sjednocení *osvícené Evropy na základě vyspělého francouzské-ho menu*.

Když Napoleon zjistil, že svého cíle nedosáhne diploma-tickou cestou, zakročil vojensky. Po vítězství u Slavkova mu-selo Rakousko uzavřít mír v Prešpurku (kde se Napoleon vyjádřil *pochvalně o maďarských klobásách*) a rakouské velení bylo nuceno podepsat dohodu o zavedení francouzských jí-del. Sotva Napoleon obsadil Itálii, sesadil tamní Bourbony za to, že údajně pálili whisky.

Bitvy s Pruskem u Saalfeldu, Jeny a Auerstedtu bývají nazývány francouzskými odborníky *bitvami o česnek*. Pru-sové odmítali použít česnek, protože se obávali, že je při vo-jenských taženích nepřítel „*snadno vycítí*“. Když Napoleon obsadil pruské pevnosti takřka bez boje, dal najevo, že k ví-tězství francouzských jednotek přispělo právě prokrvení mozku, které tato důležitá zelenina působí. Generál Blücher

byl údajně při podpisu kapitulace dokonce donucen k po-
tupnému *požití stroužku česneku*.

V dobytém Berlíně jedl císař poprvé eintopf, který před
celým generálním štábem označil „*za podivnou a nedostateč-
ně pikantní míchanici*“. Zajal pak údajně několik německých
kuchařů a odvezl je na *kulinární převýchovu* do Francie. Po
vítězství nad generálem Mackem ochutnal místní brambo-
rové placky. Hned po jejich požití rozšířil kapitulaci smlou-
vu o klauzuli „*o povinném užití česneku*“ v německých krajích
(*Knoblauchkochpflicht*).

Po vítězství nad Rakušany u Landshutu, Eggmühlu a Wa-
gramu se nenechal podplatit povidlovými taškami (*Povidl-
taschen*), které Rakušané servírovali jako dezert, ale trval na tom,
aby ve smlouvě podepsané v Schönbrunnu byl také závazek
rakouské strany dovážet beaujolais (*Beaujolaiseinfuhrpflicht*).

V letech 1803–1815 napadal Bonaparte verbálně, ale i vo-
jensky Brity za nevynalézavou a nepoživatelnou stravu. Bě-
hem střetnutí přeběhlo pět tisíc britských vojáků k nepříteli
a dva tisíce se jich nechaly dobrovolně zajmout hned potom,
co okusili poprvé francouzská *fois gras*.

Ke kritické situaci došlo v roce 1813, když lord Wellington
dorazil do jižní Francie a hrozilo, že anglické jednotky donutí
místní francouzské obyvatelstvo jíst nekvalitní *sendvič*.

Také válka v roce 1812 proti Rusku nebyla snadná. Napo-
leonova armáda v počtu 450 000 mužů se jen z jedné třetiny
skládala z Francouzů. Zbytek tvořili nesprávně živení rakou-
ští a prusští vojáci, kteří jedli typicky těžkou germánskou stra-
vu, holdující omastku a knedlíkům. Kromě toho pili množ-
ství piva.

Napoleon v generálním štábu prohlásil, že *voják, který
jde do boje pln piva a knedlíků, nemá šanci na vítězství*. Není

schopen chůze ani pochodu, natož rychlého obchvatu, nebo dokonce útoku.

Po vítězství u Smolenska a Borodina vtáhla napoleonská armáda do Moskvy. Prozíravý Kutuzov však založil ve městě požár a kuchyně i spíže zely prázdnotou. Sám Napoleon byl viděn, jak s nechutí polyká ve svém stanu *nedokonale rozmrazený boršč*. Díky tomu se u něj objevily první žaludeční potíže. Když se musel stáhnout zpět, prohlásil, že si příště „na Rusko nechá zajít chuť“.

V roce 1814 abdikoval a na Elbě začal diktovat svou knihu *Nová francouzská kuchyně a její význam pro liberální Evropu*. V ní uveřejnil definitivní verzi *Polévky podle velké tety* (*Crème de la grande Tante*).

Recept poslal na pohlednici také Blücherovi a připsal: *Žádný pepř! (Kein Pfeffer!)*

Po návratu z Elby došlo k bitvě u Waterloo. Většina historických prací se snaží vysvětlit neúspěch Napoleonovy armády jen z vojenského hlediska. Ve světle nových dokumentů je však jisté, že tu hrály roli i jiné aspekty. Docházelo k jazykovým nedorozuměním. Zmatená zpráva francouzského špiona způsobila, že Napoleon byl mylně informován o přesunu Blücherových sborů. Blücherův polední výrok *Mahlzeit* si Napoleon mylně vyložil jako odklad (*Zeit... dost času*), ačkoli se jednalo o typicky německé přání dobré chuti.

Kromě toho – třebaže měl generál Ney písemné instrukce od Napoleona – si britský špión, který znal jen první lekci francouzštiny pro začátečníky, vyložil výraz *hors d'oeuvre*, který zaslechl ve francouzském generálním štábu, jako *otevření fronty jízdou* – ačkoli se jednalo jen o dohady důstojníků o předkrm.

V té době císař už trpěl stálými bolestmi žaludku, který si zkazil při vojenských taženích do ciziny požitím těžko stravitelných jídel. Podle francouzských lékařů mu také ublížily pokrmy připravované zajatými ruskými kuchaři (u Smolenska a Borodina), kteří nahradili francouzské padlé šéfkuchaře a záměrně užívali jako záškodnickou zbraň proti nepříteli *přepálený tuk*.

Porážkou u Waterloo skončila definitivně Napoleonova snaha o zavedení a rozšíření lehčí a liberálnější francouzské stravy. Avšak ještě ve vyhnanství na Svaté Heleně, ačkoli už nemocen, a jak se sám vyjádřil – *„odsouzen k nezáživným debatám se svým personálem“*, zůstal věren svým principům.

Svědčí o tom nejen to, že se v přítomnosti britského komisaře otevřeně vysmíval anglickému roastbeefu, ale především jeho výrok o tom, že *„kvalitní chody menu jsou důležitější než chod dějin“*.

FRANCOUZSKÝ OBĚD

„Ráda bych vás pozvala na oběd,“ pravila překladatelka s úsměvem.

Francouzi jsou nejvynalézavější kuchaři na světě. Práví mistři tohoto oboru. Problém spočívá v tom, že francouzský rodinný oběd připomíná maraton a trvá až pět hodin.

Dostavili jsme se v určenou hodinu. Předal jsem květiny paní domu a žena pánovi koňak. Potom jsme se dali do líbání, jak je ve Francii zvykem. Zatímco jsem se líbal čtyřikrát s hostitelkou, vyměňovala si žena polibky s jejím mužem.

Dalšími hosty byli manželé. Pán byl literární kritik, jeho choť byla architektka. Hostitel nabídl aperitiv. Kritik si dal šampaňské, jeho paní whisky. Hostitelé dali přednost calvadosu, žena minerálce. Literární kritik odhadl, že šampaňské je z oblasti Champagne.

Když se dostavili další hosté – novinářka se svou sestrou, vybídla nás paní domu, abychom šli ke stolu.

Prvním chodem byla fois gras. Podávali jsme si mísu s husími játry a nádobu s teplými toasty.

Literárního kritika zajímalo, z které oblasti jsou játra. Hostitel pravil, že jsou domácí, a sice z vesnice nedaleko Tours, kde mají letní dům. Hostitelka řekla, že na venkovských játrech rozhodně „trvá.“ Před lety zkusila játra z okolí Bordeaux, ale ta nebyla tak kvalitní jako tato játra. Pán domu šel v kritice ještě dál. Lituje, ale musí říci, že játra z okolí Bordeaux se nemohou vyrovnat játrům z okolí Tours. Redaktorka pravila, že má ráda játra z kterékoli oblasti, ale rozhodně nemá ráda játra od Lyonu. Její sestra byla stejného mínění. Literární kritik ochutnal játra a pravil, že jsou chutnější než ta, která jedl na kongresu o novém románě v Nimes.

Hostitelé mu poděkovali za poklonu.

Hned poté se rozvinula debata o červeném víně. Mělo skvělý původ. Hostitel poznamenal, že by si nikdy nedovolil nabízet hostům víno hubené, neboli bez podstaty, ani fádni. O víně vulgárním ani nemluvě. Novinářka soudila, že víno je vyvážené a příjemně lehké. Její sestra měla dojem, že je svěží a rozhodně není unavené transportem. Kritik označil víno za vzdušné. Prohlédl si nápoj proti světlu a pochválil jeho vzliňavost. Barvou mu připomínalo víno, které pil v mládí u svého strýce, nedaleko Dijonu. Strýcovo víno mělo také charakter, ostatně jako sám strýc, ale nebylo tak elegantní. Když znovu

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Příbalové letáky.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.